

ΚΩΣΤΑ Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

ΜΕΤΑΛΛΙΝΗ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

Τώρα που ο πόλεμος τέλειωσε, ένα από τα πρώτα προβλήματα που παρουσιάστηκε σε κάθε κράτος, ήταν και το πρόβλημα της στεγασσης. Σε μās που είχαμε την εξαιρετική άτυχία να δοκιμάσουμε τις εφαρμογές της «νέας τάξεως» πραγμάτων, πιο έντονες, το πρόβλημα της στεγασσης προβάλλει πελώριο μπροστά μας, και εμποδίζει με τον όγκο του, ριγμένο πάνω στο δρόμο της παραγωγής, κάθε κίνηση που γίνεται για την επιστροφή μας στην προπολεμική ζωή.

Από το ένα μέρος έχουμε την πραγματικότητα, που φωνάζει για την άμεση στέγαση, όλων εκείνων που έχασαν το σπίτι τους είτε από βομβαρδισμό, είτε από ξέσπασμα της θηρωδίας των κατακτητών. Από το άλλο, την τεράστια δαπάνη κατασκευής, και τον χρόνο, που δε μās επιτρέπουν να δώσουμε σ' όλους αυτούς άμεσως στέγη. Πρέπει να δηλολογήσετε ότι δεν είναι και τόσο εύκολο πράγμα να γεφυρώσετε τα δύο αυτά μέρη. Και όμως ΠΡΕΠΕΙ να βρεθεί μία λύση που να ενώνει και τα δύο αυτά μέρη, γιατί αλλιόμονο. Πάνω από 100.000 οικογένειες, κινδυνεύουν, να περάσουν τον ερχόμενο χειμώνα, χωρίς να έχουν κάπου να πάνε για να ζεστάνουν τα παγωμένα κορμιά τους και να φάνε ένα ζεστό φαί. Και ο χειμώνας στην ύπαιθρο είναι βαρύς. Δεν άστειεύεται. Χωρίς στέγη και χωρίς επομένως θέρμανση και ξεκούραση, δεν είναι δυνατόν ο αγρότης και ο χωριάτης να αποδώσουν στην ολότητα παρά μόνο ένα μικρό μέρος της ενεργείας τους. Και ο αντίκτυπος αυτού θα είναι φοβερός για την εθνική μας οικονομία τόσο που να μην χρειάζονται εξηγήσεις. Χρειάζεται λοιπόν στέγη. Όμως η ψυχή σαν χειμωνιάτικη νύχτα πραγματικότητα, που δε γνωρίζει από αισθήματα, έχει τις αντιρρήσεις της. Και να ποιές είναι:

Από μία πρόχειρη στατιστική που έχει γίνει για όλη την Ελλάδα, βρέθηκε πως ένα 23 οιο των σπιτιών έχουν καταστραφεί. Και συγκεκριμένα από τις 1.400.000 οικοδομές, οι 400.000 έχουν «όλοσχερώς ή εν μέρει» καταστραφεί, για να ξαναγίνουν όπως ήταν χρειάζονται περί τα 60 δισεκατομμύρια προπολεμικές δραχμές. Ποσό, βέβαια, τεράστιο. Άλλα και ο χρόνος αποπερατώσεως μεγάλος. Αν δεχτούμε πως κάθε χρόνο μπορούν να γίνουν 10.000 οικοδομές, φτάνουμε στο συμπέρασμα πως θέλουμε 40 ολόκληρα χρόνια για τα 400.000 σπίτια. Ήπειδή όμως δε θάναυ όλα καταστραφέντα, και επειδή δεν υπάρχουν πλήρεις εκθέσεις για τις ζημιές, μπορούμε να πούμε ότι για να ξαναγίνουμε όπως είμαστε διανέκινήσαμε για τον πόλεμο, θέλουμε εντατικής οίκοδομικής δουλειάς περισσότερα από 10 χρόνια και λιγότερα από 20.

Το Κράτος, για την καλύτερη αντιμετώπιση του προβλήματος, το χώρισε σε δύο μέρη. Στο ένα έ-

βαλε την πρόχειρη ανοικοδόμηση, και ώρισε για εκτελεστή την 'Αγροτική Τράπεζα. Στο άλλο, την μόνιμη, και ώρισε το 'Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Για τον τελευταίο σκοπό θα σταλούν σ' όλα τα μέρη της Ελλάδος που καταστράφηκαν, μηχανικοί οι όποιοι θα καταγράψουν λεπτομερέστατα τις ζημιές, για να μπορούσαν να κάνουν ακριβή υπολογισμό των υλικών και του χρόνου που απαιτούνται για την ανοικοδόμηση.

Όστόσο, όπως είδαμε πιο πριν, με μεγάλη επίεκειναι δεχτήκαμε πως μια πλήρης στέγαση θα γίνει μέσα σε 10 τουλάχιστον χρόνια. Όμως σ' όλο αυτό το διάστημα τί θα κάνουμε; Πως θα τα βολέψουμε; Μήπως η πρόχειρη στέγαση, πουχει αναλάβει η 'Αγροτική Τράπεζα, θα μπορούσε να μās φέρει πιο γρήγορα στο ποθητό αποτέλεσμα; Άς το δούμε κι' αυτό. Και πρώτα-πρώτα, αν κυττάξουμε πάλι τις στατιστικές, θα δούμε πως χρειάζομαστε περί τα 4 εκατομμύρια κυβικά μέτρα ξυλείας, αν δεχτούμε πως θα τα μοιράσουμε σε 10 χρόνια, χρειάζομαστε περί τις 400 χιλιάδες κυβ. μέτρα ξυλείας κάθε χρόνο. Για φέτος ζήτησαν από τον UNRRA να φέρει περί τις 200 χιλιάδες. Κι' αυτή είναι ζήτηση αν μέχρι τέλος του χειμώνα κατορθώσει να την φέρει. Και ο λόγος είναι φυσικός. Τα περισσότερα κράτη πουχαν ξυλεία η την χρησιμοποιούν για τον εαυτό τους, η τη στέλνουν σε γειτονικές τους χώρες πούναυ κι' αυτές καταστραμμένες. Παράδειγμα τα Σκανδιναυικά κράτη που προμηθεύουν την Άγγλία, τη Γαλλία και τη Ρωσία, βέβαια θα μπορούσαμε ένα μέρος της ξυλείας να προμηθευτούμε από τα δάση μας. Το δυστύχημα όμως είναι, πως από το ένα μέρος η άγρια ύλοτομία που γίνηκε στην 4χρονη σκληριά μας, και από το άλλο οι συστηματικοί εμπρησμοί, είχαν σαν αποτέλεσμα να μείνουν φαλακρά σχεδόν όλα τα δασοφόρα βουνά μας. Έτσι αυτή η λύση αποκλείεται. Μένει η πρώτη, η όποια όμως θ' άργήσει να δώσει αποτελέσματα. Στο μεταξύ όμως εμείς βιαζόμαστε. Λοιπόν; Τί θα γίνει; Θα περιμένουν οι χωρικοί μας τόσον καιρό; Όχι βέβαια. Αυτό ούτε σαν σκέψη δεν περνά από το μυαλό κανενός' πολυ περισσότερο δε μπορεί να γίνει πραγματικότης. Δέν μένει παρά να ελαττώσουμε την ξυλεία και να την αντικαταστήσουμε με άλλα υλικά, που έχουμε στον τόπο μας. Πάλι όμως πλήρης αντικατάσταση της ξυλείας π. χ. που θα χρειαστεί για τοίχους, με τοιχοποιία, δεν συμφέρει, γιατί άργει να κατασκευαστεί κι' εμείς, όπως είπαμε, βιαζόμαστε. Όμως, παρ' όλα ταύτα, υπάρχει μια λύση, μπορεί να πει κανένας, ιδανική. Μια λύση η όποια είναι γρήγορη, στερεή, και αξίζει όσο περίπου και οι ξύλινες πρόχειρες κατασκευές. Και μια τέτοια λύση είναι η μετάλλινη, από αλουμίνιο, ανοικοδόμηση. Και να πως θα γίνει αυτό.

Είναι γνωστό πώς στην Αγγλία θά κατασκευαστούν ολόκληρες κατοικίες από 2 ως τρία δωμάτια, κουζίνα, λουτρό, από αλουμίνιο. Οι κατοικίες αυτές κατασκευάζονται από έτοιμα κομμάτια, που βιδώνονται μεταξύ τους. Έτσι στήνεται ένα τέτοιο σπίτι μέσα σε λίγες ώρες. Βέβαια σε μās δέν μπορεί να γίνει μιá τέτοια κατοικία, για τόν απλούστατο λόγο ότι δέν διαθέτουμε δική μας βιομηχανία παραγωγής αλουμινίου. Νάρθει ή ύλη απ' έξω, θά ναι λίγο δύσκολο, αν όχι ακατόρθωτο, γιατί οι Έγγλέζικες βιομηχανίες μιá και θά ναι τόσο φορτωμένες με τίς δικές τους κατασκευές, δέν θά τους περισσεύει να στείλουν έξω τόσες μεγάλες ποσότητες αλουμινίου. Θά μπορούν όμως ασφαλώς να μās στείλουν ένα ποσοστό τής παραγωγής τους. Όποτε αυτό μās είναι αρκετό. Βέβαια όσα θά προτείνουμε πιο κάτω, δέν είναι δυνατό να λυθούν, με τήν ιδιωτική πρωτοβουλία. Χρειάζεται τό κράτος να νοιώσει, τήν ευθύνη και τήν ύποχρέωση που έχει απέναντι τών άστέγων για να έλθει σε συνεννόηση με τήν Άγγλική κυβέρνηση. Κατόπιν λοιπόν αυτής τής εισαγωγής, ή λύση που προτείνουμε σε γενικές βέβαια γραμμές—γιατί ή όλη ανάπτυξη, θ' απαιτούσε σειρά άρθρων, και γιατί θά μπαίναμε και σε τεχνικές λεπτομέρειες, οι όποιες δέν έχουν τή θέση τους εδώ, είναι τούτη:

Θά χρησιμοποιήσουμε σπίτια, που θάχουν για τοίχους αλουμινένια ελάσματα, και για στέγη ζευκτά που θά ναι κι' αυτά από αλουμίνιο. Πάνω σ' αυτά θά στηριχθούν ξύλινα καντρόνια, πάνω στα όποια θά στρώσουμε λαμαρίνες ή πισσόχαρτα, αναλόγως του τί θά διαθέτουμε. Μ' αυτόν τόν τρόπο ελαττώνουμε στο ελάχιστο δυνατό τήν απαιτούμενη ξυλεία. Συγχρόνως όμως έχουμε και ένα σπίτι που θά στηθεί σε διάστημα όλίγων ώρων. Όλα αυτά όμως υπό τήν προϋπόθεση πώς θά γίνει μιá προεργασία πάνω σε τούτα τ' άχνάρια. Και ως δούμε πώς πρόκειται να ανοικοδομηθεί, σαν παράδειγμα, έξ ολοκλήρου ένα χωριό μέσα σε μιá μέρα! Η όλη εργασία θά διαιρεθεί σε τέσσερα μέρη. Το πρώτο θά περιλαμβάνει τήν άφιξη τών μηχανικών με τό βοηθητικό προσωπικό, που θ' αρχίσει άμέσως τή χάραξη του νέου χωριού μέσα στα πλαίσια τής πολεοδομίας. Θάταν αυτόχρονα έγκληματικό να ξαναχίταμε πάνω στα καλούπια του παλιού χωριού. Η χάραξη του νέου χωριού θά πρέπει να γίνει κάτω από μιá νομοθεσία, ή όποια θά κανονίζει με τρόπο σαφή, και αποκλείοντα άσκοπα δικαστικά τρεξίματα, τόν τρόπο τής αποζημίωσης τών διαφόρων οικοπέδων, τα όποια θά χρειαστεί να πάρει από τούς διαφόρους δικαιούχους τό δημόσιο, για να κάμει τούς νέους δρόμους, τίς πλατείες κλπ. Συγχρόνως οι κάτοικοι του χωριού—οι όποιοι φυσικά και θά επιστρατευθούν—θά μεταφέρουν σε κάθε οικόπεδο που πρόκειται να χτισθεί τό σπίτι, ανάλογη ποσότητα πέτρας, άμμου (ρεματίσας ή νταμαρίσας ή, εν ανάγκη, χώματος κοσκινισμένου) και άσβέστη. Άσβέστης γίνεται εύκολα με

πρόχειρα άσβεστοκάμνα, που ανάβουν με φρύγανα, θάμνους, και κλαδιά. Έτσι τελειώνει τό πρώτο μέρος. Το δεύτερο θ' αρχίσει με τό σκάψιμο τών θεμελιών, τα γέμισμά τους με λιθοδομή, και τή συνέχισή τους μέχρι 50 εκατοστά πάνω από τό χώμα. Ο χρόνος τής όλης αυτής προεργασίας δέν μπορεί φυσικά να καθορισθεί, γιατί εξαρτάται από τίς τοπικές συνθήκες. Πάντως τό μήκος του μās είναι άδιάφορο. Γιατί τίποτα δέν εμποδίζει ή πάρα πάνω προεργασία να γίνεται συγχρόνως σε αρκετά χωριά μιās και τής αυτής περιφέρειας. Το τρίτο μέρος θά περιλάβει τήν άφιξη τών έτοιμων αλουμινένιων τοίχων και σκελετού τής στέγης. τών παραθύρων, τής πόρτας κλπ. Όλα αυτά θά μοιρασθούν μαζί με τα μέσα συνδέσεώς τους εμπρός από κάθε σπίτι. Το τέταρτο και τό τελευταίο μέρος θά αρχίσει με τό στήσιμο του σπιτιού από ειδικευμένους εργάτες, που θά τούς βοηθούν οι χωρικοί. Μ' αυτόν τόν τρόπο, αν υπάρχουν πολλά τέτοια συνεργεία, μπορούν συγχρόνως σε μιá μέρα να ξαναχτισθούν πολλά χωριά μιās περιφέρειας. Γιατί, όπως είπαμε, ο χρόνος τής προεργασίας δέν λογαριάζεται, μιá και είναι δυνατό να γίνει χωρίς τήν παρουσία του ειδικευμένου τελευταίου συνεργείου. Το συνεργείο τούτο, μόλις τελειώσει τό έργο του σ' ένα χωριό, θά μεταφερθεί σε δεύτερο γειτονικό, όπου θάχουν προηγηθεί τα 3 μέρη τής προεργασίας, για να κάμει τό τέταρτο. Μετά σε άλλο, και σε άνυπολόγιστα μικρό χρονικό διάστημα, θά ανοικοδομηθεί κατά τόν ίδιο τρόπο ολοκλήρη έπαρχία, εν συνεχεία νομός και σ' ένα χρόνο πιστεύουμε πώς θάχουν βρει στέγη όλοι όσοι έχουν ανάγκη απ' αυτήν. Και αυτό, τή στιγμή που για τήν πρόχειρη ανοικοδόμηση χρειαζόμαστε 5—6 χρόνια και για τήν μόνιμη 10.

Αυτή ή λύση που προτείνουμε έχει τα πλεονεκτήματα τής μόνιμης στέγασης και δέν έχει τα μειονεκτήματα τής πρόχειρης. Έχει όμως κι' αυτή—δέν ήταν δυνατό να γίνει άλλοιώς με τίς προϋποθέσεις που ξεκινήσαμε—ένα έπιφανειακό μειονέκτημα. Και αυτό είναι τούτο: Για να έχουμε γρήγορη στέγη και φτηνή, δεχόμαστε πώς μ' αυτό τόν τρόπο που περιγράψαμε κάθε οικογένεια, θά πάρει για στέγη ένα μόνο τέτοιο δωμάτιο. Για τούς βοηθητικούς χώρους, κουζίνα και αποχωρητήριο, θά πρέπει πρόχειρα οι ίδιοι οι χωριάτες να τούς κάμουν μόνοι τους με τα μέσα που διαθέτουν. Στην ανάγκη ως γίνουν και από πλήθους. Άργότερα σιγά-σιγά τούς δίνουν τή μόνιμη μορφή τους. Βέβαια αυτός ο συγχρωτισμός πολλών ατόμων μέσα σ' ένα δωμάτιο, δέν είναι υγιεινός. Πάντως θά ζούν καλλίτερα μέσα σ' αυτό, παρά αν ήταν μέσα σε χαλασμένα ή γκρεμισμένα σπίτια, όπου ο άέρας, τό κρύο, και ή βροχή, θά τούς έκαναν τή ζωή τυραννική. Γι' αυτό προφανώς δέν μπορεί να γίνει σύγκριση. Έννοείται όπου υπάρχουν ειδικοί λόγοι, όπως σχολεία, δημοτικά καταστήματα κλπ., είναι δυνατόν να γίνουν 2 και 3 δωμάτια.